

KMETSKI LIST

Številka 36

Liubljana dne 6. septembra 1939

Leto XXI

Doma po sporazumu

Tik pred svetovno nevihto se je končno posrečilo, doseči sporazum med Srbi in Hrvati, o čemer smo v našem listu že ponovno spregovorili.

Ker smo tako srečni, da smo ostali do- slej še zunaj vojne vihre, je potrebno in prav, da posvetimo notranji konsolidaciji in utrditvi toliko več pozornosti.

Vprašanje Slovenije

Po sporazumu je naravno, da je za nas postalo kardinalno važno vprašanje naše ožje domovine in njene usode.

Na vsak način smo pasivna pokrajina, ki je poleg tega še geografsko-politično naj- bolj izpostavljena. Z vidika teh dejstev mo- ramo uravnati vse svoje dejanje in nehanje ter podčrtavati ob varovanju lastnih intere- sov sredotežne tendence. To je ukaz časa, razmer in zlasti zdrave pameti.

Človek in črka

Preuranjene sodbe in sklepi na katero- koli stran ne bi bili na mestu. Od pisane črke do uresničenih dejanj je dolga pot, o čemer nas prav posebno živo prepričuje prav sedanja doba.

Kako se bo v novih razmerah razvilo vprašanje demokratizacije in političnih svo- boščin, nam bo pokazal čas. Na vsak način pa drži trditev, da prvo in drugo ni izved- ljivo.

Poleg tega je treba popraviti in odstra- niti gospodarske krivice. Oboje to dvoje pa bi se moralo izvesti v vsej državi hkratu brez ozira na državno-pravne odnose bano- vin do centrale.

Prepričani smo, da se vlada narodnega sporazuma tega zaveda. Vemo tudi, da je naloga težka in je ni mogoče opraviti čez noč. Prav tako pa tudi vemo, da je vsak zakon mrtva črka, dokler mu ljudje ne dajo duha. Šele duh je tisti, ki ustvarja in oživilja.

Za dobro upravo

Že večkrat smo rekli in zapisali, da je državi potreba v prvi vrsti dobrega uprav- nega aparata. To ponavljamo tudi danes in trdimo, da brez spremembe ljudi ni kljub spremenjenim zakonom mogoča nobena res- nična sprememba.

V dneh, ko visi usoda sveta na pre- vesici, v času, ko parlamenti najsvobodno- ljubnejših držav dajejo zapored svojim vla- dam izredna in dalekosežna pooblastila, se tudi mi ne smemo igrati in kakor večše okrog luči vrteti okrog dlakocepskih malen- kosti, ampak moramo vse, kar smo spoznali za dobro, nemudoma izvesti in na tak način ves narod strniti v enoto. Zavest skupnosti, v kakršno smo povezani na življenje in smrt, nam mora biti prav v teh dneh prva zvezda vodnica.

Zato kličemo v teh resnih trenutkih: Vr- nimo narodu zaupanje v zakone in tudi za- upanje v vzvišeno poslanstvo religije, pa nam bo sporazum dragocen vrelec, iz ka- terega bo ves narod črpal moč za dneve

preizkušnje, ki nam jih morda pripravlja usoda.

Slej ko prej glejmo in pazimo, da ne bomo ponavljali napak, o katerih vemo, da so druge narode pahnile v nesrečo. Ako je sporazum sad tega nauka, ako se bodo vo- dilni možje izkazali, da znajo ta sad v vsem obsegu obrniti narodu in državi v prid, po- tem lahko mirno in z zaupanjem gledamo v bodočnost.

Nova evropska vojna

Krvave borbe med Poljaki in Nemci

Tudi v našem listu smo ponovno poročali o nevarnosti, ki preti Evropi in posredno vsemu svetu. Nemčija je že dolgo izjavljala, da ne pri- znava več versajske mirovne pogodbe in iz nje izvirajočih obveznosti in meja ter je iz teh iz- jav postopoma izvajala posledice, ki so nam vsem znane.

Iz tega se je v Evropi razvila huda diplo- matska borba, ki je postopoma spravila ne le Evropo samo, ampak domala ves svet v največjo napetost in občutek skrajne nesigurnosti. Ev- ropske velesile so se razdelile

v dva tabora

in skušale doseči vsaka v svojem okviru vse, kar se jim je zdelo potrebno za njih moč. Na eni strani totalitaristični velesili osi Rim—Ber- lin, na drugi strani demokraciji Anglija in Francija.

Uganka

Je pri tem slej ko prej ostala Rusija, o kateri so prihajale v svet vesti, da se bo odločila na stran Anglije in Francije.

Kakor rečeno, je bilo vir nasprotstev raz- lično gledanje na versajsko mirovno pogodbo, zgostili pa so se vsi oblaki

okrog Gdanska

svobodnega mesta ob Severnem morju pod pro- tektoratom Društva narodov.

To pristaniško mesto je bilo narodnostno po večini svojega prebivalstva nemško, ki pa je bilo tja doseljeno in leži mesto na nekdanj polj- skem ozemlju ter ima še danes znatno poljsko manjšino.

O sporu za Gdansk smo ponovno poročali. Poleg tega je šlo v tem sporu za tako zvani koridor, to se pravi pas ozemlja med ostalo Nemčijo in vzhodno Prusijo, ki je ostala nem- ška, medtem ko je bil ta koridor prisojen Polj- ski, da bi imela tako svoboden dohod do morja, kjer si je tekom let vzhodno od Gdanska zdra- dila še posebno lastno in čisto poljsko prista- nišče Gdynjo, ki se je lepo razvijalo in naglo napredovalo.

Vzporedna pogajanja

Medtem ko so se zastopniki Anglije in Francije pogajali z Rusijo za sklenitev vojaške in politične zveze, so se vzporedno vrisla tudi pogajanja med Nemčijo in Rusijo v vsej tišini

in v obsegu, ki javnosti še do danes v celoti ni znan. Pod pritiskom razmer so nemško-rusko pogajanja naglo napredovala in rodila:

- a) nemško-rusko trgovinsko pogodbo,
- b) nemško-rusko nenapadno pogodbo, ve- ljavno za dobo 10 let, ki je že ratificirana, in
- c) pogodbo o nemško-ruski vojaški zvezi, ki jo šele napovedujejo in o kateri še ni mogoče popolnoma zanesljivo reči, če, kje in kdaj bo sklenjena.

Vsekakor so ti uspehi diplomatsko pomenili za zapadni demokraciji hud poraz in so še bolj razburili že itak razburjene duhove. V odgovor je naglo sledil

poljsko-angleški pakt

o brezpogojni pomoči Anglije — in s tem se- veda tudi njene zaveznice Francije — Poljski, kakor hitro bi se Poljska čutila ogroženo, ozi- roma napadeno.

Kljub napetemu položaju je še kazalo, da bo mogoče rešiti mir. Diplomacija vseh evrop- skih in tudi mnogih prekomorskih držav so bile stalno na delu, da ublaže nevarno napetost med Nemčijo in Poljsko ter nato pripravijo, ozi- roma ustvarijo možnost za široko

konferenco velesil

in mirno razpravljanje ter pogajanje v vseh vprašanjih, ki danes tarejo svet.

V sporu s Poljsko je končno Nemčija posta- vila 16 zahtev, ki so se zdale Poljski nespre- jemljive. Po angleških poročilih ni bilo več časa za razpravljanje o njih, ker so bile sporočene prepozno.

Medtem je okrožni vodja narodno-sociali- stične stranke v Gdanku, ki ga je senat ime- noval za državnega poglavarja tega svobodnega mesta, izdal zakon o priključitvi Gdanska k Nemčiji. Ta zakon je kancelar Hitler sprejel in ga je nemški Reichstag (državni zbor) soglasno potrdil. S tem je bil Gdansk priključen k Nem- čiji in nemške čete so vkorakale.

Protesti

Poljska vlada je proti temu protestirala, a tudi Anglija in Francija sta izjavili, da smatrata ta korak za »casus belli« (izbruh vojne), ako se v Gdanku takoj ne vzpostavi prejšnje sta- nje.

Mobilizacija

Poljska je poleg tega takoj odredila splošno mobilizacijo in pričele so se sovražnosti.

Splošno mobilizacijo pa sta odredili tudi Francija in Anglija, kjer je nemudoma stopil v veljavo zakon o splošni obrambni dolžnosti in so poklicani pod orožje od 18. do 41. leta.

Angleški ministrski predsednik je v svojem govoru nedavno posebej naglasil, naj Nemčija računa s tem, da se bo morala boriti na dveh frontah, ako izbruhne evropska in s tem svetovna vojna. Nemčija vali krivdo na Poljsko, Poljska pa izjavlja, da se bori samo za svobodo in neodvisnost. Poljska vlada je že pozvala Anglijo in Francijo, naj izpolnita obveznosti, izvirajoče iz pogodb o medsebojni pomoči, angleška in francoska vlada pa sta hkratu z odredbo splošne mobilizacije tudi slovesno izjavili, da bosta svoje obveze izpolnili.

Napetost narašča

Ob takih dogodkih je razumljivo, da je po vsem svetu opažati silno nervoznost, ki je toliko večja, ker imajo sprti v radiu odlično propagandno sredstvo za širjenje vesti in poročil.

Kako se bo požar širil dalje, je težko reči. Čeprav so države več ali manj vse mobilizirale svoje sile, so doslej izrazile nevtralnost vse baltske države, dalje Danska, Švedska, Norveška, Nizozemska, Belgija, Švica, Madžarska, Jugoslavija, Bolgarija in še nekaj drugih. Enako je doslej nevtralna tudi Italija. Hitler se je ob izbruhu vojne Mussoliniju zahvalil za politično in moralno pomoč s pripombo, da bo s Poljaki opravil sam. — Kako se bo razpletel odnos med obema državama osi v novem položaju je vprašanje, na katerega nam bodo dali odgovor bližnji dnevi.

Po vsem tem je terej Evropa padla v novo vojno, o katere trajanju, obsegu in izidu še ni

hče ne more reči nič zanesljivega. Več ko verjetno pa je, da bo ta vojna — ako se v trenutku ne zgodi kaj čudežno presenetljivega — trajala dolgo in da bo strahotna in krvava mimo vseh, kar jih doslej pozna zgodovina.

O sedanjih poljsko-nemških spopadih in o varnostnih ukrepih drugih držav poročamo posebej. Hkratu toplo priporočamo vsem našim čitateljem, naj v teh razburkanih dneh ohranijo mirno kri in naj se ne dajo begati po raznih govoricah, ki se rade širijo v takih časih.

Po izjavah vseh merodajnih krogov je naša država v teh viharjih dneh ostala nevtralna in mirna, naša vojska pa je po svoji slavni preteklosti in pod vodstvom mož, ki jim je zaupana, najboljše jamstvo in varstvo za vse morebitne nenadnosti. V razgovorih in izjavah bodite zlasti previdni proti tujcem, ki radi slikajo razmere drugod kakor paradiž. Verujte, da tudi danes še velja pravilo, da je doma najboljše.

Ako bomo v tej veri vestno in s polnim občutkom odgovornosti vsak na svojem poklicu natančno in požrtvovalno izpolnjevali svoje dolžnosti, bomo tudi v teh resnih časih največ koristili sebi, domovini in človeštvu.

Nove vojne napovedi

Zadnji čas sta Nemčiji napovedali vojno še Kanada in Indijsko cesarstvo.

Kanada ima že 100.000 mož pod orožjem, v Indiji pa so z razglasitvijo vojnega stanja tudi razglasili splošno mobilizacijo.

Od zelene mize do krvavega plesa

Se preteklo sredo so vedela povedati nekateri poročila, da je vojna nevarnost stopila v ozadje. V nočnih urah od petka na soboto pa so že začeli grmeti topovi na poljsko-nemški meji.

Iz pogajanj — v boj

Kakor naši čitatelji vedo, je Nemčija zahtevala priključitev Gdanska in vrnitev poljskega koridorja.

Dne 1. t. m. je okrožni vodja Gdanska Forster izdal zakon o priključitvi Gdanska, Poljska pa je na ta korak odgovorila s splošno mobilizacijo. Kljub temu, da so bila povsod še pogajanja v teku, je to dejansko pomenilo

začetek vojne

in so se vedno bolj pogostoma ponavljali spopadi na raznih krajih ob poljsko-nemški meji.

V zgodovinski seji rajhstaga 1. t. m. je kancelar Hitler dosegel soglasno potrditev zakona o priključitvi Gdanska, nemška letala pa so že ta dan izvedla prve napade na razne poljske kraje in mesta. Napadli so Bialo Podlasko in Gdinjo, nemške čete pa so začele prodirati v smeri proti Mlavi.

S tem se je dejansko začela vojna, preden je kaka evropska država drugi vojno napovedala.

Hitler je izdal kratek proglas nemški vojski, v katerem izjavlja, da mora proti Poljski nastopiti s silo. Hkratu opozarja in izraža upanje, da bo vsak nemški vojak do poslednjega izpolnil svojo dolžnost.

Prva poročila o bojih

Ceprav je svet že dolgo bil pripravljen na to, da bo v tem predelu prej ali slej prišlo do krvavega obračunavanja, so vendar prva poročila o bojih delovala kakor bombe.

Anglija in Francija sta še vedno skušali prepričati najhujše. Pomirjevalno je skušala vplivati zlasti tudi Italija, ki je še v zadnjem

trenutku stavila razne posredovalne predloge in izjavila, da bo v poljsko-nemškem sporu ostala nevtralna.

Zal so ostali vsi naporji za ohranitev miru brezuspešni. Ze tekom petka 1. t. m. so Nemci po lastnih poročilih bombardirali 18 večjih poljskih mest. Zlasti hudi boji so se takoj prvi dan razvili vzdolž vse meje od Vzhodne Prusije in tudi z zapada, posebno pa v Sleziji in na malem polotoku Westerplate, kjer so Poljaki imeli prosto luko v Gdanku in municijsko skladišče.

Do 2. t. m. zjutraj so po poljskih poročilih Nemci izvršili 94 napadov z letali na razna mesta in vasi. Bombardirali so bolnišnico v Bielowu, pri čemer je bilo ubitih več žensk in otrok.

Gdansk s koridorjem, pozorišče sedanjih srditih bojov med Nemčijo in Poljsko.

Poljaki so medtem bombardirali Bytom v Sleziji in so napravili precej škode. Tudi poljsko vojaštvo je napadlo Bytom in je bilo pri spopadu nekaj mrtvih in večje število ranjenih.

Smrtne žrtve

Uradno poljsko poročilo javlja, da so ti prvi letalski napadi zahtevali 130 smrtnih žrtev, med katerimi je bilo le 12 vojakov, vsi ostali pa so bili civilisti. V soboto ob 6 zjutraj je skupina nemških letal napadla mesta Jedlice, Modrovsk, Ivonica in področje Krošnje. Letala so metala zažigalne in plinske bombe.

Pri nemškem letalskem napadu na Poznań je bilo ubitih okoli 100 ljudi, a tudi v teh začetnih borbah je bilo (do sobote zvečer) po poljskih poročilih sestreljenih okrog 40 nemških letal.

Zadnji napori

Kljub temu, da je dejansko že tekla kri, je angleška in francoska diplomacija še skušala rešiti mir. V istem smislu si je prizadeval tudi Mussolini, ki je skušal doseči konferenco petih velesil: Anglije, Francije, Italije, Nemčije in Poljske, da bi na miren način poravnala spore. Odločno si je v enakem smislu prizadeval tudi prezident Roosevelt, ki se je z nujnimi posla-nicami za mir obračal na poglavarje raznih evropskih držav, toda brez uspeha.

Ko so se izjavili vsi poskusi, sta Anglija in Francija stavili Nemčiji ultimatum, naj v nedeljo do 11 dopoldne odredi umik vseh svojih čet iz Poljske in ustavi sovražnosti, nakar naj bi se vnovič pričela pogajanja in bi se skušalo doseči mirno poravnavo.

Evropska vojna

Medtem ko je, zlasti po sklenitvi nemško-ruskega pakta, še marsikdo upal, da se bo poljsko nemški spor kmalu pomiril in se ne bo razgorel v pravo vojno, je angleška vlada že 1. t. m. sporočila nemški vladi svoj ultimatum. Enako tudi francoska. Rok za sprejem predlaganih pogojev je bil v nedeljo do 11. ure dopoldne.

Nemška vlada je angleško-francoske pogoje odklonila. Tako je v nedeljo 3. t. m. izbruhnila še vojna med Anglijo in Nemčijo ter med Francijo in Nemčijo.

Potemtakem se je razvila tekom zadnje nedelje prava evropska vojna. Ker pa obsega angleški oziroma Velikobritanski imperij kolonije in dominijone na vseh kontinentih sveta, lahko govorimo

o novi svetovni vojni

v pravem pomenu besede, čeprav so bojišča trenutno omejena samo na Evropo. Svet je s tem komaj četrto stoletja po koncu zadnje velike vojne zagazil v stisko, o kateri nihče ne more danes reči, kdaj in kako se bo izmotal iz nje. Po napetosti, kakršna je že nekaj let vladala v Evropi, in po vseh poročilih, ki jih vojskujoče stranke pošiljajo v svet, pa lahko brez pretiravanja trdimo, da bo vojna, ki se je pravkar začela, morda najstrahotnejša, kar jih pozna zgodovina človeštva. Pri tem vsaj upajmo, da bomo ostali kolikor toliko neprizadeti in nam za tuje cilje ne bo treba prelivati lastne krvi. Zato se ni treba razburjati in le kot opazovalci spremljamo dogodke.

Doma in drugod

Proslava kraljevega rojstnega dne

Danes vsa država obhaja praznik kraljevega rojstnega dne.

Uradi ne uradujejo, pa tudi trgovine in obratovalnice so zaprte. V cerkvah vseh veroizpovedi so se v Ljubljani dopoldne vršila slovesna cerkvena opravila, ki so se jih udeležili predstavniki državnih in samoupravnih oblasti ter zastopniki raznih ustanov, društev in korporacij.

Ljubljana je vsa v zastavah, ki vplivajo tem bolj slovesno in veličastno spričo resnobnosti sedanjih dni.

Zvečer bo v Ljubljani slavnostna seja mestnega sveta, ki jo bo prenašala tudi ljubljanska radijska postaja.

Kakor v Ljubljani, so slovesno obhajali kraljev rojstni dan po vsej državi. S tem je Jugoslavija pokazala vsemu svetu, kakšen duh preveva njeno prebivalstvo, pa naj nosi slovensko, hrvatsko ali srbsko ime. V teh resnih dneh pri nas ni državljana, ki se ne bi v polni meri zavedal svojih dolžnosti. Zato je bil letošnji praznik kraljevega rojstnega dne enodušna manifestacija Jugoslavije za svobodo in srečo naše domovine.

Beograd pozdravlja Hrvate

Po zaprisegi članov nove kr. vlade so odpotovali ministri v Beograd. Hrvatski ministri so se odpeljali v Beograd s podpredsednikom kr. vlade g. dr. VI. Mačkom na čelu. Na kolodvoru je hrvatske ministre pričakovala ogromna množica naroda in jih navdušeno pozdravila. Člani nove vlade so prevzeli svoje posle in prvi seji vlade je predsedoval vsled obolelosti predsednika podpredsednik dr. VI. Maček.

Dr. Šubašić

novi hrvatski ban, je odpotoval koncem preteklega tedna v Dalmacijo, da bo proučil vprašanje spojitve primorske banovine s Savsko. Šubašić je obiskal vsa večja primorska mesta.

Ureditev slovensko-hrvaške meje

Hrvatsko časopisje se zavzema za to, da se občina Strigova iz ljutomerskega sreza priključi Hrvatski. Pravi tako naj bi se vrnila občina Radotovići iz nekdanjega metliškega sreza nazaj k Hrvatski.

Razpuščenji občinski odbori

Na Hrvatskem so bili razpuščenji vsi imenovani občinski odbori.

Novi guverner Nj. Vel. kralja

Za novega guvernerja Nj. Vel. kralja Petra II. je bil imenovan armijski general in komandant Beograda Peter Kosić.

Dr. Maček o naši zunanji politiki

Dr. Maček je izjavil novinarjem na njih vprašanje o stališču Jugoslavije do zunanje-političnega položaja naslednje: V miru je treba počakati na razvoj evropske situacije. Zavedati se je treba, da je krmilo države v rokah ljudi, ki so odločno za mir in ki se ne bodo spuščali v nikake avanture. Storili bomo vse, da ostanemo nevtralni in živeli bomo v upanju, da bo Bog vendarle razsvetlil um odgovornih evropskih državnikov, da bo mir v Evropi rešen.

Politične svoboščine

»Hrvatski dnevniki« odgovarja na razna časopisna vprašanja kaj bo s političnimi svoboščinami, tako: »V Banovini Hrvatski, ki ima svoj poseben položaj, so politične svoboščine zagotovljene že s tem, da ji je na čelu ban iz vrst Hrvatske seljačke stranke. Sedaj je stvar taka, da se zagotovi politične svoboščine tudi drugim krajem. Dr. Maček se tega prav dobro zaveda in je zato tudi poudaril v svoji izjavi beograjskim novinarjem, da srbski narod pričakuje od sporazuma uvedbo političnih svoboščin. Naglasil je, da bo zastavil vse svoje sile, da srbski narod v tem pričakovanju ne bo razočaran. Tudi predsednik vlade g. Cvetković je pri svojem sprejemu v Nišu svečano izjavil, da bo sporazum prinesel politične svoboščine.

Hrvatsko sodelovanje

Po več kot desetletni ostri borbi so Hrvatje dosegli svoj cilj: Svobodna Hrvatska v okviru Jugoslavije. Ves hrvatski narod je navdušeno pozdravil zmago hrvatskega kmetijskega pokreta in svojega voditelja dr. VI. Mačka. Hrvati so dosegli toliko pravic z ustanovitvijo banovine Hrvatske kot jih niso imeli sto let nazaj. Svobodna Hrvatska je dobila svoje ozemlje in svojega, naravnost od kralja imenovanega bana s pravicami odločanja v vseh onih zadevah, ki se tičejo

banovine Hrvatske. Hrvatski sabor bo imel zakonodajno moč kakor so jo imeli svoj čas deželni zbori in še več. Kljub temu pa ni oslabiljena država v svojih bistvenih točkah in v svojih osnovah. Vladarska hiša, vojska, zunanja politika, promet in vse ono, kar naj pospešuje gospodarski in socialni napredek Jugoslavije ostane skupno nedotaknjeno.

Hrvatje so zadovoljni z doseženim sporazumom. Deset let so stali v opoziciji. Moralna in gospodarska moč države je ta čas slabela. Nad štiri milijone Hrvatov je stalo pasivnih in brezbriznih za skupno državno življenje. Hrvatsko vprašanje je težko viselo nad Jugoslavijo. Vse naše notranjepolitično življenje se je sukalo le okrog njega. Tudi na zunanje zadržanje naše države je imelo hrvatsko vprašanje močan vpliv. Jugoslavija se ni mogla opredeliti tako, kakor bi se rada, ako bi bila v notranjosti enotna in složna.

Doseženi sporazum je odpravil to nezdravo stanje. Hrvati so stopili v vlado in prevzeli so soodgovornost za našo državno politiko in za usodo Jugoslavije. Sodelovanje Hrvatov in njihovo soodločanje v državni politiki bo silno okrepilo politično in moralno moč naše države.

Slovenci se moramo tega veseliti in zaradi tega sporazum pozdraviti. Naša dežela leži na važnem križišču evropskih cest. Skozi naše ozemlje vodijo pota od zapada na vzhod in iz Srednje Evrope na Balkan. Ni nam vseeno kakšna Jugoslavija bo branila našo skupno svobodo. Ni nam vseeno, ali so v njej vsi trije narodi zadovoljni ali ne. Od zadovoljstva vseh je odvisna ne samo moralna in politična moč Jugoslavije, temveč tudi njena vojaška udarnost.

Ako bomo imeli pred očmi skupne interese, potem se bodo tudi težkoče pri izvajanju sporazuma zmanjšale in z vsestransko dobro voljo in medsebojnim zaupanjem odpravile. Teh težkoč bo gotovo še mnogo, toda nobene ne sme biti, ki bi delo sporazuma onemogočila.

Jugoslavija je nevtralna

Uradno poročilo kr. vlade o stališču Jugoslavije v današnjem mednarodnem položaju se glasi:

Usodni dogodki, ki se zdaj odigravajo po svetu, nalagajo kr. vladi dolžnost, da še dalje ostane dosledna politiki, ki jo je Jugoslavija odločno izvajala v zadnjih petih letih kr. namestništva s tem, da je skrbno negovala prijateljske odnose z vsemi velikimi državami ter pospeševala obstoječe dobre odnose z vsemi sosedi in ostala nevtralna pri sporih, pri katerih nista tangirani neodvisnost in integriteta Jugoslavije. Kr. vlada je globoko prepričana, da bo tako najbolje tudi v bodoče služila ne samo življenjskim interesom naroda in države, temveč da bo s takšnim svojim stališčem v mnogočem pomagala ponovno vrniti pomirjenje med narode. Pri izvajanju takšne svoje politike kr. vlada računa v teh težkih časih z brezrezervno podporo vsega našega naroda.

V sredi: Vlada narodnega sporazuma. Desno: Zapisega dr. VI. Mačka, podpredsednika sedanje vlade.

Jugoslovanska nacionalna stranka

bo razpravljala o sporazumu v torek na predsedstveni seji.

Hrvatski sabor

Uredba o ustanovitvi banovine Hrvatske določa tudi volitev hrvatskega sabora. Dokler se ne bodo izvršile volitve, bo nadomestovalo hrvatski sabor sedanje narodno zastopstvo, ki je bilo izvoljeno na Mačkovi listi lanske leto. Pretekli teden je imelo hrvatsko zastopstvo prvo sejo, na kateri so poročali podpredsednik vlade g. dr. VI. Maček, ban dr. Ivo Šubašić in inž. Košutić. Na tej seji je hrvatsko narodno zastopstvo izvolilo osem odborov, kot posvetovalne organe bana.

Inž. Avgust Košutić

podpredsednik HSS bo nadomestoval v strankinih poslih dr. VI. Mačka za časa njegovega bivanja v Beogradu.

Dr. Krnjević

bivši tajnik HSS, ki je bival okrog deset let v inozemstvu, se je te dni vrnil v Zagreb in bo zopet prevzel tajniške posle stranke.

Banovinska konferenca

Banovinski odbor Jugosl. nacionalne stranke za Slovenijo je imel v soboto popoldne sejo, ki ji je predsedoval tov. dr. Rajer Janko. Na seji sta poročala o notranjem in zunanjem političnem položaju Ivan Pucelj in dr. Albert Kramer. Po izčrpnih debati, ki so se je udeležili člani odbora, je bilo soglasno in z navdušenjem odobreno delo naših strankinih zastopnikov in dana navodila za strankino predsedstveno sejo, ki se vrši v torek 5. septembra v Beogradu.

Zemljoradniki in sporazum

Glavni odbor srbske zemljoradniške stranke je imel v nedeljo sejo, na kateri je enodušno pozdravil sporazum in odobril vstop v vlado sporazuma njegovega člana dr. Branka Čubriovića, ki je prevzel ministrstvo za kmetijstvo.

Obdržimo mirno kri

Oblasti opozarjajo prebivalstvo, naj ne naseda nikakim senzacionalnim govoricam, ki se razširjajo in ki so po večini plod domišljije in da naj se vzdrži vsakršne manifestacije odnosno demonstracije za ali proti nemu ali drugemu evropskemu taboru.

Ta poziv je zelo upravičen. Jugoslavija se drži strogo nevtralnega in to njeno stališče mora podpirati tudi vsak lojalni državljani. Mišljenja

in razpoloženja, simpatije in antipatije so svobodne, toda višji državni in narodni interesi zahtevajo, da ne prihajajo brez potrebe do izraza.

V težkih urah, ki jih preživlja Evropa, je dolžnost vsakega državljanca, da tudi v svojem privatnem življenju, na ulici in v družbi podpira zunanjo politiko svoje države. Ako je naša

država nevtralna, potem naš narod ne sme kvartirati tega stališča, temveč ga mora lojalno podpirati.

Pri tem pa je naša dolžnost, da povsod gojimo in podpremo čustvo samozvesti in naše odločnosti, braniti najvišje interese naše domovine.

Kaj se godi po svetu

Zadnja poljska poročila

Kakor poroča glavni štab poljske vrhovne komande, so v nedeljo nemška letala bombardirala Varšavo, Lublin, Radomsko, Torun, Poznanj, Krakov, Plock in številna druga mesta.

Skupno je bilo v prvih dveh dneh vojne sestreljenih 64 nemških letal, v nedeljo pa 27.

Poljaki so v nedeljo izgubili 11 letal.

Nemška poročila

Po nemških poročilih je bilo doslej sestreljenih 120 poljskih letal, nemške izgube pa znašajo 21 letal.

Nemške čete so na dveh krajih prekoračile Vislo in z združitvijo armad, katerih ena prodira iz Šlezije, druga pa iz Vzhodne Prusije, preseka koridor.

Hitler na fronti

Kancelar Hitler je v nedeljo 3. t. m. popoldne naslovil na nemški narod poseben proglas, v katerem obtožuje Anglijo, da hoče nemški narod uničiti.

V proglasu s svojega stališča razlaga potek diplomatskih borb v poljsko-nemškem sporu in pravi, da se Nemčija ne da nikdar več postaviti pod tuj diktat.

V proglasu, ki je zelo oster, nadalje pravi, da se zavedajo v Nemčiji, da v dobi, ko vojaki umirajo na fronti, ne sme nihče zaslužiti na račun vojne. Kdor se temu zoperstavlja, ne sme računati s tem, da se bo narodna skupnost ozirala nanj.

Hitler končuje: »Če bo nemški narod v tem duhu izvršil svojo nalogo, bo na naši strani tudi oni Bog, ki je dal svojo milost še vedno onemu, ki se je odločil pomagati sam sebi. Za obrambo in varnost države potrebni zakoni bodo izdani. Določil sem tudi že može, ki bodo skrbeli za njihovo izvrševanje. Jaz sam grem danes na fronto.«

Nemški ukrepi in odredbe

V Nemčiji je bila izdana posebna odredba, s katero so vzeti civilnemu prebivalstvu vsi radijski aparati. Kdor bi ga kljub temu še skrival, ga zadene smrtna kazen.

Pred vsa nemška pristanišča in druge važnejše točke je nemška mornarica položila mine,

ker pričakuje napad angleškega in poljskega brodograja.

Glede Anglije in Francije so nemške oblasti sporočile prebivalstvu, da proti njima Nemčija kljub vojnemu stanju ne bo začela sovražnosti, ampak bo samo odgovarjala na napade. Medtem pa so se sovražnosti že pričele.

Za špionažo in četniško vojskovanje je v Nemčiji določena smrtna kazen. Enako obsodijo na smrt vsakogar, kdor bi kot vojak ali civilist skušal vojsko ali ljudstvo odvrčati od tega, da brani državo. Poostreni so tudi paragrafi vojne kazenskega zakona o vojaških beguncih.

Nemci zanikajo

Nemška uradna poročila označujejo vse poljske vesti, kakor da Nemci mečejo bombe s strupenimi plini, da zastrupljajo slaščice, da napadajo kmete na poljih in zdravnike, ki hite ranjencem na pomoč, kot izmišljotino.

Poljsko narodno svetišče gori

V soboto so Nemci strahovito bombardirali Czenstochowo, znamenito božjo pot s slavno Marijino sliko.

Med bombardiranjem je bil prizadet tudi čenstohovski samostan in je bila slika, ki predstavlja za Poljake vsam enako svet simbol, v veliki nevarnosti.

Po nemških poročilih so nemške čete medtem Czenstochowo, ki je 30 km oddaljena od nemške meje, že zasedle.

Mesto je v nedeljo bilo še vedno v plamenih, ki so jih zažgale bombe iz nemških letal.

V soboto so nemška letala vrgla 11 bomb na Lublin. Porušene so bile tri hiše in ubitih je bilo 26 ljudi. Pri ponovnem nemškem napadu na Lublin sta bili zopet porušeni dve hiši, ubiti so bili 4 ljudje, več pa je bilo ranjenih.

Proti napadom na nedolžne

Kakor bo čitateljem že znano, je ameriški predsednik Roosevelt s posebno poslanico povabil vse prizadete vlade, naj pristanejo na to, da vojske ne bodo obstreljevale in bombardirale neutrjenih mest.

Levo: Ob 20letnici Poljske neso vojaki zastave vseh držav USA, ki jih je ameriški poslanik v Varšavi poklonil poljskemu prezidentu Moscickemu, mimo spomenika poljskega Neznane vojaka. — V sredi: Poljski zunanji minister Beck. — Desno: Mussolini.

Angleška in francoska vlada sta pristali na Rooseveltov predlog s pripombo, da se bosta angleška in francoska vojska toliko časa ravnali po tem, dokler se bo tudi nasprotna stran.

Italija ne da vojaške pomoči?

Po nemških poročilih posnemamo vest, da se je italijanska ponudba za pomoč omejila samo na politično polje.

Obvestila o možnosti, da bi Italija z vojsko priskočila Nemčiji na pomoč, je Italija odklonila. Zato je v tem pogledu položaj še nerazčiščen in bodo šele bližnji dnevi prinesli jasnost.

Koliko je vojnih napovedi

Do ponedeljka 4. t. m. opoldne so bile znane tele vojne napovedi:

1. Anglija Nemčiji; 2. Francija Nemčiji; 3. Avstralija Nemčiji; 4. Nova Zelandija Nemčiji in 5. Egipt Nemčiji.

Doslej je torej pet vojnih napovedi. Pri tem pripominjamo, da do ure, ko to poročamo, vojne napovedi Poljski s strani Nemčije, kjer se je prav za prav vojna začela, še ni bilo.

Angleška vojna vlada

Pod Chamberlainovim predsedstvom je bila v Angliji sestavljena nova vojna vlada.

Od prejšnje vlade je v novi ostalo pet ministrov, na novo pa so vstopili trije: Winston Churchill kot minister za vojno mornarico, sir Samuel Hoare kot notranji minister in lord Hankey kot minister brez listnice.

Bivši zunanji minister Eden, čigar žena je po rodu Poljakinja in v krvnem sorodstvu z visoko rusko diplomacijo, je imenovan za ministra dominionov, kar ima v teh časih in okolnostih seveda še poseben pomen.

Nemški parnik ujet

Neki angleški rušilec je ustavil nemški parnik »Bremenc«, ki se je vračal iz Amerike, in ga prisilil, da je odplul v neko angleško luko.

Dva parnika potopljena

Angleška križarka »Ajax« je na odprtem morju ustavila nemški parnik »Olinde«.

Poveljnik angleške križarke je kapetana nemške ladje pozval, naj se preda. Ker se to ni zgodilo, je angleška ladja oddala v zrak predpisane svarilne strele. Nato so potniki in posadka nemškega parnika z rešilnimi čolni zapustili ladjo, ki jo je angleška križarka z nekaj streli potopila.

Neka angleška potniška ladja, ki je plula v bližini, je prevzela vse nemške potnike in posadko ter jih odpeljala na varno.

Poleg tega je nasedel na mino grški parnik »Kitos« in se potopil.

Vse leto mošt (širo)

lahko ohranite iz grozdja, kakor tudi vse sadne sokove brez kakršnega koli aparata — brez strokovnega znanja — brez zgube časa

s pomočjo **NIPOKOMBINA A/II.**

Odlična današnja iznajdba! Enostavno! Poceni! Higijensko!

Odobreno po Ministrstvu za poljedelstvo. — Navodila in cenike razpošilja brezplačno

Radiosan, Zagreb, Dukljaninova ulica 1

Japonska bo nevtralna

Japonska vlada je na seji 2. t. m. sklenila, da ostane Japonska v novi vojni strogo nevtralna, ker smatra sedanjo vojno za evropsko zadevo.

Vsem japonskim ladjam v evropskih vodah je bil izdan nalog, naj ne zapuščajo svojih pristanišč, če pa so na morju, naj nemudoma odplovejo v najbližjo nevtralno luko.

Anglija blokira Nemčijo

Po angleških izjavah se je takoj z angleško napovedjo vojnega stanja Nemčiji začela tudi zapore Nemčije z morja.

Posvet vrhovnih poveljnikov

V ponedeljek dopoldne so se v Londonu sestali vrhovni poveljnik francoske vojske general Weygand, poveljnik angleških čezmorskih čet general Ironside in poveljnik angleške domače vojske general Kirke.

Generali so se posvetovali o skupnih in enotnih vojnih operacijah proti Nemčiji.

Anglija gradi ladje in letala

Angleški letalski minister Kingsley Wood je nedavno v svojem govoru v Chesterju naglasil, da izdelava sedaj angleška letalska industrija mesečno že nad 1000 letal. S tem pa še ni dosežen višek. Mnogo letalskih tovarn je še v gradnji in bodo šele pričele obratovati. Do konca tega leta bo dograjenih še 12 novih letalskih tovarn, ki bodo mogle skupno izdelati tedensko po 500 letal. Že danes letalska produkcija Anglije daleč presega skupno produkcijo Italije in Nemčije, razen tega pa angleška letala po svoji kvaliteti in tehnični dovršitvi daleč prekašajo vsa druga na svetu.

Avstrijske izgube v bitki na Ceru

Ime generala Potioreka je še danes pri marsikakem Slovincu ohranjeno v neljubem spominu. Avstrijci so pred 25 leti izgubili v cerški bitki 30.000 mož, 46 topov, mnogo vojnega materiala in celo en zrakoplov. Srbske izgube so štejele 260 častnikov in 16.500 mož. Srbska zmaga je imela velik moralni uspeh. Svet je strmел nad slikami in poročili, ki so jih poslali iz Srbije Švicar dr. Reiss, francoski novinar Henri Barby

Kupujte, čitajte in širite „Kmeti list“

in ruski slikar Černov. Vasi so bile požgane, prebivalstvo v mnogih krajih poklano. V neki vasi so našli 19 ljudi privezanih na vrvi in pobitih. Drugod spet so poglali begunci ljudi v hišo in jo zažgali. Cele gručice obešenec so vi-sele po drevju, v bolnicah so ležali pobiti srbski ranjenci. Na delu so bili večinoma madžarski vojaki. Slaba vest je silila Avstrijce k še hujšemu begu, kajti ogorčeni Srbi so, videč grozodejstva, z vso silo pritiskali za njimi, jih neusmiljeno gnali k Drini, v kateri je potonilo premnogo beguncev.

Tako se je za vedno »proslavil« Potiorek in na svoj način nehote pripomogel k srbski končni zmagi in propasti črno-rumene monarhije.

Rumunija ne da petroleja

Cisto nepričakovano je rumunska vlada ustavila Nemčiji nadaljne dobave petroleja, nafte in bencina. Po nedavno sklenjeni trgovinski pogodbi med Nemčijo in Rumunijo bi morala Rumunija dobaviti Nemčiji 300.000 ton petroleja odnosno dnevno 3000 ton. Zaradi pomanjkanja deviz v Nemčiji so pa bile te dobave omejene le na 2000 ton dnevno. Ker pa Nemčija niti teh skrčenih dobav ni v redu plačevala in se je dolg Nemčije napram Rumuniji v zadnjem mesecu dvignil že na 450 milijonov lejev, je rumunska vlada sklenila, da ustavi nadaljne dobave, dokler Nemčija ne bo poravnala svojega dosedanjega dolga. Rumunski listi komentirajo ta odlok vlade in naglašajo, da Rumuniji njen lasten gospodarski položaj narekuje, da dobavlja svoje blago takim državam, ki v redu plačujejo, ker bi sicer docela prenehal dotok deviz in bi Rumunija sama zašla v nevzdržen položaj.

Strokovne organizacije k položaju

Predsedstvo Strokovne komisije za Slovenijo, kot oblastni odbor U. R. S. S.-a se je posvetovalo o številnih predlogih glede zadržanja delavskih strokovnih organizacij v sedanjem položaju in sklenilo:

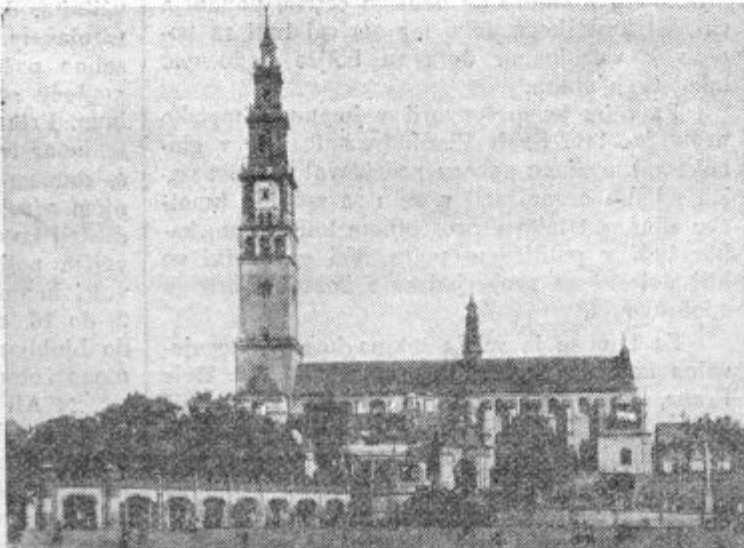
1. Na vprašanja glede sodelovanja v raznih socialnih ustanovah, smatra predsedstvo, da je svobodnim strokovnim organizacijam šele takrat mogoče sodelovati, ko bo v teh ustanovah upostavljeno legalno stanje v smislu določb zakona o zaščiti delavcev in drugih socialno političnih zakonov.

2. Zavedajoč se, da je uspešno delo za zaščito moralnih in materialnih interesov delavstva mogoče le ob popolni svobodi tiska in svobodi zborovanja in udruževanja, bo članstvo svobodnih delavskih organizacij podprlo z vsemi svojimi silami pokrete, ki bodo v to smer uravnali svoja prizadevanja.

3. Glede notranje ureditve države s posebnim ozirom na dravsko banovino smatrajo svobodne strokovne organizacije, da morejo njihovi člani sodelovati le v takih političnih gibanjih, ki bodo zahtevala tako samoupravo, oz. autonomijo Slovenije, ki bo krepila socialne in gospodarske interese prebivalstva.

Priključene strokovne organizacije in njihove podružnice naj podpre te zahteve po direktivah, ki jih sprejmejo iz izvršnega odbora Strokovne komisije.

Predsedstvo
Strokovne komisije
za Slovenijo.

Levo: Predsednik Poljske Moscicki. Desno: Czenstochowa, sloveča poljska Marijina božja pot s cerkvijo in samostanom, ki so ju Nemci ponovno strahovito bombardirali.

Mladina na vasi

Manifestacija kmetske mladine v Novem mestu

Kljub temu, da so številni tovariši morali nenadoma ob 2. uri popoldan k vojakom, se je v nedeljo dne 3. septembra vršila krasna manifestacija mladega rodu za preporod vasi in bodočnost svojega naroda. Kmalu po drugi uri so pričeli prihajati okrašeni vozovi iz raznih strani Dolenjske in so ponosno oznanjali novo dobo.

Skozi Novo mesto se je nato formirala povorka, ki je napravila na vse gledalce globok vtis. Na čelu je korakal zastaven fant z državno zastavo, ki sta jo spremljala dva zelena praporja, ob strani pa sta šla dva mala kosca in ponosno vzklikala »Živela Jugoslavija!« Nato so sledili konjeniki z zelenimi zastavami, za njimi pa je korakala skupina zastavonoš z zelenimi praporji, ki so dostojanstveno plapolali v vetru. Za zelenimi praporji so korakali vodstvo in prosvetno društvo »Brazda« iz Ljubljane, nato novomeška godba, terice, grabljice, žanjice, kolesarji in okrašeni vozovi.

Skozi Novo mesto so mogočno odmevali vzkliki mladega rodu, ki se kljub temnim oblakom ni ustrašil manifestirati za svobodo svoje zemlje in za pravice trdega kmetskega žulja. Med mogočnim šumenjem mlade armade je množica prispela na tekmovališče, kjer so se na veliki okrašeni tribuni zbrali zastopniki raznih organizacij.

Predsednik okrožja kmetijskih fantov in deklet tov. **Kobler** je nato otvoril mladinsko zborovanje in poslal prvi pozdrav mlademu kralju Petru II. Godba je zaigrala državno himno, množica pa je vzklikala veliki Jugoslaviji.

Prvi je nato spregovoril zastopnik okrožja kmetijskih fantov in deklet iz Murske Sobote tov. **Kovač**, ki je prinesel dolenjski kmetski mladini pozdrave mladega rodu iz široke prekmur-

ske ravnice, kjer se je vsa mladina združila v mogočen kmetsko-mladinski pokret zaradi lepše bodočnosti vsega ljudstva. Pozdravljam vas in vaše trdo delo, v katerem smo združeni za večni kruh, ki ga toliko ne vedo ceniti.

Nato je spregovoril zastopnik bolgarske kmetske mladine **Aleksandra Stambolijskega** tov. **Atanasov** in rekel, da prinaša pozdrave pol-drugega milijona mladih Bolgarov, ki se klanjajo pred silno idejo Aleksandra Stambolijskega. Pozval je mladino, naj z vsemi močmi dela za Jugoslavijo od Triglava do Črnega morja. Besede Atanasova je mladina in vsa množica pozdravila z velikim navdušenjem.

V imenu akademске mladine je spregovoril tov. **Boris** in želel kmetski mladini najmočnejši razmah. Zadnji je spregovoril zastopnik Zveze kmetijskih fantov in deklet tajnik tov. **Ivan Nemec** in v izbranih besedah očrtal pot kmetsko-mladinskega gibanja, ki s svojo notranjo silo prinaša novo življenje v vse delovno ljudstvo. Na žuljevih rokah občutimo tegobo trdega dela in ta trdota nam daje sile za končno zmago in preporod. Govornika je množica nagradila z navdušenim pritrdjevanjem, godba pa je zaigrala »Hej Slovani«, ves grič nad Osolnikom in vsa dolina Krke pa sta odmevala od pesmi mladega pokolenja.

Kmalu nato se je vršila tekma teric, ki je prinesla pravo veselje in živo zanimanje množice. Terice so tako spretno opravile svoje delo, da je človek res užival nad delom, ki je našim očetom v preteklosti prinašalo debelo srajco iz lanenega platna. O izidu tekme bomo poročali prihodnjič. Kmetska mladina na Dolenjskem je pokazala svojo silo in moč kljub težavam, ki so tako nenadoma prišle. Pozdravljeni borci!

Haidina pri Ptuj

Vedno težji časi so za naše podeželje. Kmetski človek zapostavljen in stiskan od vseh strani že obupa nad svojim življenjem. Dosti se piše in debatira o kmetskem stanu kot stebru države, res dosti govori in še več piše po raznih listih, nič pa se ne napravi za kmetski stan. Nihče pa tudi ne pomisli, kaj bo, če bo ta steber omagal?

Kmetska mladina, ki se zaveda svojega teškega položaja in se tudi ne zanaša več na tujo pomoč, ki kmetskemu stanu dosedaj ni mogla drugače pomagati ko z lepo besedo, se zanaša samo še nase in na svoje delo. Zato se tudi zbira vedno v večjem številu v društvi kmetijskih fantov in deklet in se temeljito pripravlja, da bo nekoč kmetski stan po svojih zastopnikih iz lastnih vrst sam odločal o svoji usodi.

Težko je še danes delo organizacij kmetske mladine, ker je vse polno takih, ki nasedajo raznim koristolovcem, ki jim je za vse drugo več ko za kmeta, katerega interese hočejo zastopati. Toda navzlic velikim žrtvam, ki jih morajo doprinesati, vztrajajo fantje in dekleta na poti za boljšo bodočnost, ki si jo hočejo priboriti potom svojih organizacij društev kmetijskih fantov in deklet.

Kako uspešno delujejo ta društva, pričajo številne in dobro obiskane prireditve, ki se vršijo tekom poletja po raznih krajih Slovenije. Ena takih manifestacij kmetske misli je bila tudi prireditev Društva kmetijskih fantov in deklet v Hajdini, ki se je vršila v nedeljo 27. avgusta 1939 na Bregu pri Ptuj.

Ze takoj v prvih popoldanskih urah so se kljub grmenju in bližajoči se nevihti začeli zbirati za povorko kosci, grabljice, mali kosci in grabljice, kolesarji in drugo občinstvo. Ob 3. uri

je krenila pestra povorka z godbo na travnik, kjer je bilo vse pripravljeno za tekmo. Z okrašene tribune je tov. **Cestnik Jurij** v imenu društva otvoril prireditev, pozdravil navzoče občinstvo, zastopnika Zveze tov. **Tomažiča Jožka**, zastopnika ptujskega okrožja tov. **Holca Franca** in zastopnika »Kmetske prosvete« njenega podpredsednika tov. **Kreft Vladka**.

Nato je tov. **Tomažič** v obširnem in jedrnatem govoru poudarjal veliko važnost in pomen kmetskega stanu in stanovskih organizacij Društev kmetijskih fantov in deklet.

Tov. **Hole Franc** je sporočil prisrčne pozdrave vsem navzočim v imenu ptujskega okrožja ter čestital društvu k tako lepi kmetski manifestaciji, s katero že društvo četrtič poudarja važnost kmetskega dela, ter pozival tudi za bodoče k vstrajnemu delu za boljšo bodočnost kmetskega stanu.

Za njim je spregovoril v imenu »Kmetske prosvete« tov. **Kreft Vladimir**, kateri je v globoko zasnovanem govoru poudarjal važnost naših mladih organizacij v delu za splošno kmetsko skupnost tako v prosvetnem kulturnem, kakor tudi v političnem polju. Vsi govorniki so bili deležni za svoje jedrnate besede burnega odobravanja.

Za tem se je vršila tekma koscev. Ocenjevalna komisija, kateri je predsedoval tov. **Hole Franc**, je priznala prvo nagrado tov. **Kirbiš Maksu** z 19 točkami, drugo **Štrmšek Francu** s 17 točkami, tretjo **Arnuš Jožefu** s 17 točkami; slednja dva sta žrebala. Tudi ostali kosci so prejeli lepe praktične nagrade.

Pri kolesarski dirki, katero sta vodila tov. **Cestnik** in **Hole**, si je pridobil prvo nagrado tov. **Kozel Franc**, ki je privozil na cilj v 10 mi-

nutah in 3 sekundah, drugo tov. **Meznarič Stan-ko** in tretjo nagrado tov. **Lipavšek Anton**. Tov. **Curin** od Sv. **Bolfenka** je privozil na cilj v 10 minutah, a je vozil izven konkurence.

Prireditev je potekla v splošno zadovoljnost občinstva kakor tudi članstva.

Iz naših krajev

KRONSKI SVET V ITALIJI

Za 4. ali 5. t. m. je bila v Italiji izredna seja vlade, na kar bo sklican tudi kronski svet, ki bo zavzel stališče do zadnjih dogodkov.

Enako bo sklicana tudi izredna seja velikega fašistovskega sveta.

✱

✕ **Perziji** so nakupili po Vojvodini 700 konj. Plačevali so jih po 7000 din.

✕ **Strašen zločin** je izvršil delavec Svetolik **Stanković** iz vasi **Krupaje** v Srbiji. Svoji ženi **Milji** je odsekal glavo, razmesaril njeno truplo, vse skupaj odnesel v hišo in zažgal. Orožniki so zločin odkrili in zločinca aretirali.

✕ **Avto je povozil** na banovinski cesti **Škofja Loka** — **Železniki** 30letnega delavca **Matveža Benediča**. Ponesrečenec je poškodbam podlegel.

✕ **Zločini in obupi**. Šentviški orožniki so v kratkem času našli troje trupel. Nad **Gunceljami** so našli mlado obešenko, ženo nekega državnega uslužbenca iz Bačke. V smrt je šla zaradi neozdravljive bolezni. Na nekem skednju so našli nekaj dni kasneje razpadajoče truplo moškega. Imel je strel v glavo. Njegovega imena niso mogli dognati. Te dni so pa našli nad **Mednim** razpadajoče truplo. Orožniki so ugotovili, da gre za 27letnega **Josipa Beltrama** iz **Ajdovščine**. Nesrečnej se je zastrupil.

✕ V **Zagrebu** je umrl znani kirurg profesor na medicinski visoki šoli dr. **Vladimir Pli-verić**.

✕ **Veliko kmetijsko razstavo** bomo imeli od 2. do 11. septembra na **Ljubljanskem vele-sejmu**. Pri organizaciji te pomembne prireditve sodelujejo naši najodličnejši veščaki vseh kmetijskih panog. Razstavljena bo goveja živina. Rejci malih živali bodo pokazali, kaj zmora smotrna reja. To bo prva banovinska razstava rejcev malih živali. V posebnih, nalašč za to napravljenih, velikih kasonih bomo videli vse vrste rib naših voda; obenem pa podan razvoj, pregled in pomen ribogojstva v našem gospodarstvu. Kako narava skrbi za naše zdravje, nas bo poučila razstava zdravilnih rastlin. Pri nas so vsepovsod zdravilne rastline: na travnikih, livadah, v gozdovih, v mejah, po dolinah in planinah. Zdravilne rastline z naše zemlje cenijo v inozemstvu še prav posebno. Razstava gob bo novost, kakršne še ni bilo na vsem **Balkanu**. Razstavljene pa ne bodo le užitne gobe, ki rastejo po naših krajih, temveč tudi vse strupene, sumljive in neužitne, ki količkar sličejo užitim, da se nabiranci izognejo nevarnim zamenjavam. Semenogojstvu je treba posvečati posebno pažnjo. Razstava bo podala tudi v tem pogledu smernice, ki vodijo k najlepšim uspehom. Prikazano bo čebelarstvo, mlekarstvo, zelenjadarstvo, sadjarstvo, vrtnarstvo s posebnim ozirom na gojitev cvetja in vinarstvo s pokušnjem vin. Seveda bodo na velesejmu tudi industrijsko-obrtni izdelki in pa razstava najnovejših poljedelskih strojev in orodja. Obiskovalci imajo na železnici brezplačen povratek od 2. do 16. septembra, če poleg cele vozne karte do Ljubljane kupijo na postajni blagajni še rumeno železniško izkaznico za din 2.—.

✕ **Ali moremo ločiti strupene gobe od užitnih**. Zanesljivih znakov za takšno razlikovanje ni. Popolnoma napačen, četudi 2000 let star je nauk, da je strupena vsaka goba, ki prerezana ali pretrgana počrni ali pomodri, nadalje vsaka goba, ki izceja mleko (sok) in vsaka goba, ki med kuhanjem ali praženjem počrni srebrno žlico ali čebulo. Edino pri eni skupini gob (go-

lobice, lat. russulae) je zanesljivo, da so užitne vse, ki so surove sladkega okusa. dočim so strupene ali vsaj neužitne vse golobice, ki surove na jeziku zapečejo ali zagrenijo. Brez skrbi prežvečimo košček vsake gobe, nato pa izpljunemo. Pri vseh gobah velja splošno načelo: strupene, sumljive ali vsaj neužitne so vse gobe, ki so slabega, zoprnega omotnega in grenkega okusa ali neprijetnega duha. Izjemo pa del najnevarnejša strupenjača strupeni kukmak (latinske amanita phalloides), ki ni baš slabega duha in okusa (okus po surovem krompirju), a je smrtno nevarna. Modele teh gob lahko vidimo poleg naravnih primerkov na razstavi, ki je v okviru jesenskega velesejma.

× **Požar.** Posestniku Urbaniču Antonu od Sv. Ane v Slov. goricah je pogorelo veliko gospodarsko poslopje in hlev. Zgorelo je 6 glav goveje živine, kmetijsko orodje in druge naprave.

× **Novomeška občina** je uredila hišo za mestne reže. V ubožnici bo prostora za 50 režežev.

× **Izvoz lesa** ustavljen. Zveza industrijev in trgovcev z lesom je sklenila ustaviti ves izvoz lesa zaradi ogrožene vožnje po morju.

× **V Zagrebu** je avto povozil 15letnega dečka Zlatka Culjaka. Avto je last podjetja Kovač iz Trbiča.

× **350letnica** smrti enega prvih in znamenitih protestantskih pisateljev obhajamo letos. To je Jurij Dalmatin, ki je prevedel na slovenski jezik sv. pismo stare zaveze. Brezumni sovražniki reformacije so uničili vse protestantske knjige, edino Dalmatinovega sv. pisma niso zažgali.

Odhod kralja in kraljice z Bleda

Po več ko enomesečnem bivanju na Bledu sta odpotovala Nj. Vel. kralj Peter II. in Nj. Vel. kraljica Marija z dvornim vlakom v Beograd. Na kolodvoru v Lescah so se k slovesu zbrali predstavniki oblasti in mnogo občinstva, ki je visoke goste navdušeno pozdravljalo. Nj. Vel. kralj in kraljica sta se pristrčno poslovila od navzočih predstavnikov oblasti ter živahno odgovarjala na ovacije zbrane ljudstva.

Sadarska knjiga. Jos. Priol: Spravljanje, shranjevanje itd. sadja je v založništvu SVD ravnokar izšlo v 2. popolnoma predelani in pomnoženi izdaji. Knjigo je g. ravnatelj temeljito predelal ter prilagodil sodobnim zahtevam mednarodne sadne trgovine. Poleg svojih lastnih izkušenj je upošteval novajše izsledke domačega in tujega slovstva, zlasti pa zahteve in predpise nemškega trga, na katerega smo kot izvozna pokrajina prvenstveno navezani. Oziral se je

tudi na najnovejše uredbe ministrstva za trgovino in industrijo v Beogradu, ki se nanašajo na kontrolo sadja in sadnih izdelkov ter na vlaganje za izvoz določenega presnega sadja. Popolnoma na novo in izčrpno je obdelal poglavje o shranjevanju sadja in o sadnih skladiščih, saj je ravno to vprašanje dandanes v ospredju zanimanja in bo pridobilo v bodoče še večjo veljavo.

Zato upamo, da bodo tudi drugo izdajo naši sadjarji in izvozniki toplo sprejeli. Postane naj

jim zanesljiv svetovalec in jih vodi do čim večjih uspehov. Dobro bo pa služila knjiga tudi našim sadarskim predavateljem, kmetijskim in kmetsko-nadaljevalnim šolam, sadarskim pomočnikom, tečajnikom, zadrugam in drugim.

Opozarjamo vse, da nemudoma sežejo po tej krasni, 134 strani obsegači in bogato ilustrirani knjigi, ki jo bodo vprav sedaj, ko sadje dozoreva, nujno potrebovali. Cena za člane in podružnice SVD 12 din. Cena za nečlane v knjigarnah 15 din.

...dokler ga ni primerjala z Radion belo obleko!

Ure in ure se je mučila z mencanjem in drgnenjem perila, pa vendar, zraven te bleščeče beline se zdi njeno perilo naravnost sivkasto. Kakšno razočaranje! Da, to doživi lahko vsaka gospodinja, če primerja svoje „navadno“ prano perilo z Radion belim perilom. Kajti Radion odstrani iz perila vsako, pa tudi najmanjšo sled nesnage. Pri kuhanju v učinkoviti in vendar blagi raztopini Radiona se namreč tvori kisik, ki skupaj s peno mila struji skozi perilo in temeljito odpravi vso nesnago. Bleščeča belina popolne čistote -- to je Radion belina.

Schichtov

RADION

Ni čistejše beline od Radion beline

Proti škodam na Vaši lastnini
in na Vašem življenju Vas za-
nesljivo zavaruje

Telefon št. 21-76 in 22-76

„SLAVIJA“

jugoslo vanska zavarovalna banka d. d.
v Ljubljani

Ekspoziture v Mariboru in Celju —
Podružnice v Beogradu, Zagrebu, Sa-
rajevu, Novem Sadu, Osijeku

Glavni sedež v Ljubljani,
Gospodarska ulica 12

Telefon št. 21-76 in 22-76

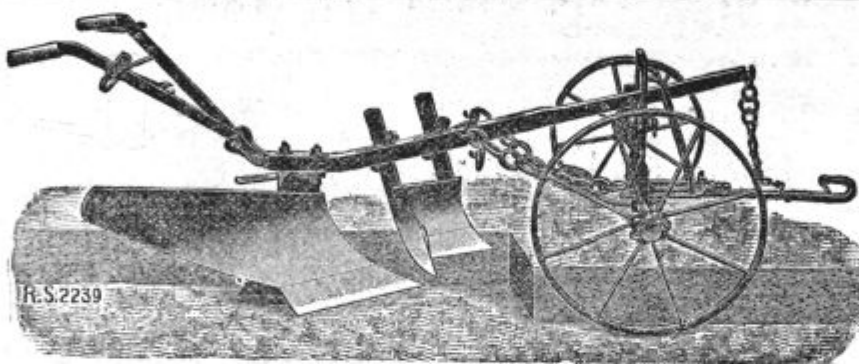
Sejmi

10. septembra: v Pucencih.
11. septembra: v Loškem potoku, St. Vidu pri Stični, Središču.
12. septembra: v Smartnem pri Litiji, v Dolnji Lendavi, Kamniku, Velikem Mraševu, Ormožu, Mariboru, Loki pri Žusmu.
13. septembra: v Celju, Ptuj, Trbovljah, Dobovi.
14. septembra: v Polšniku, Žužemberku, Golobnjeku, Petrovčah, Ščavnici, Vitanju, Turnišču.
15. septembra: v Mariboru, Pleterjih, Trbovljah.
16. septembra: v Mokronogu, Rakeku, Brežicah, Celju, Trbovljah, Sv. Lenartu pri Laškem.

Iz tujine

- Pariz izprazen. Iz Pariza je bilo premeščenih več stotisoč otrok in mater.
- Madžari so pričeli utrjevati svoje meje proti Slovaški, ki jo je pretekli teden okupirala nemška vojska.
- Nemške in italijanske ladje so zapustile romunske luke in se zatele v ruska pristanišča.
- Francoska je prepovedala komunistično stranko. Njeno časopisje je že preje ustavila.
- Iz Londona so premestili v notranjost države nad 500.000 otrok.

Sack-ovi plugi so najboljši

Dospela je nova pošiljatev Sack-ovih plugov. Naročite takoj, ker je pričakovati podražitev surovin in s tem tudi plugov. Dalje nudimo po ugodnih cenah razno drugo kmetijsko orodje, stroje, zaščitna sredstva, umetna gnojila in razna hraniva ter druge potrebščine. V zalogi jih ima

Kmetijska družba in njena skladišča
v Celju, Konjicah, Mariboru in Novem mestu

■ Agrarna reforma v Italiji. Italijanska vlada namerava razlastiti v Siciliji 500.000 ha veleposedniške zemlje in napraviti iz nje 20.000 kmetij. V te svrhe je odobrila 1 milijardo lir.

■ Tuje ladje so zapustile Jadransko morje. Pomorski trgovski promet je na Jadranu ustavljen.

■ Iz Londona so prepeljali vse dragocenosti v razna zaklonišča.

Še je čas

da si nabavite **srečke Rejcev malih živali**, ker bo žrebanje 10. septembra ob 14. uri pri „Novem svetu“.

ZVEZA, LJUBLJANA, Korunova ulica št. 10

■ Ruske trgovske ladje so bile odpoklicane iz Sredozemskega morja in se morajo takoj vrniti v domača pristanišča.

■ Italijanska vlada je zasegla vse zaloge kave pri trgovcih. V bodoče bodo smeje kuhati kavo samo zdravstvene ustanove in vojaštvo.

■ V Italiji in Nemčiji sta uvedena dva brezmesna dneva v tednu.

■ Angleške zavarovalnice so zvišale premije zaradi vojne nevarnosti in povečanega rizika. Povišanje znaša 50 od sto.

„EKONOM“

r. z. z. o. z.

v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7

(v lastni hiši)

Telefon interurban 25-06

Dobavi vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloge vseh umetnih gnojil (rud, superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žilindre, nitrofoskala, apnenega dušika, čilekega solitra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo opekarni Illovac, Karlovac, za vse vrste zidne in strešne opeke.

Kmetijski hranilni in posojilni dom

reg. zadr. z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1

Telefon št. 28-47

Rač. pošt. hran. št. 14.257

Brzjavlj: Kmetiskidom

Račun pri Narodni banki

Eskontuje menice

**Daje kratko-
ročna posojila**

**Izvršuje
ostale denarne posle**

Zaupajte denar domačemu zavodu!

NOVE VLOGE
vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4%
vloge proti odpovedi — 5%
za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja tekoče račune

TISKOVINE

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!

**ISKARNA
MERKUR**

LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 23

TELEFON ŠTEV. 25-52

„Kmetijski list“ izhaja vsako sredo. Naročnina znaša: letno 30 din, polletno 15 din, za inozemstvo letno 50 din. Inserati po tarifi. Pisemnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nepranirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisov ne vračamo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri pošt. hranilnici št. 14.194.